

Saoedi-Arabië kan Wilders niet langer negeren

Alsnog escaleren van kwestie rond kwetsende stickers mogelijk te wijten aan falende diplomatie

Leo Kwartan

Binnenkort zal minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans afreizen naar Saoedi-Arabië om de leiders van dat land duidelijk te maken dat ze Nederland niet kunnen afrekenen op het puberale gedrag van één parlementariër. Negeer idioten als Wilders toch, zal Timmermans zeggen. Dat doen we toch ook met die van jullie? Misschien heeft de minister wel een lijstje bij zich van Saoedische predikers die ooit hebben beweerd dat de holocaust een leugen is en deel uitmaakt van een Joods complot om de wereld te overheersen. Dat is voor ons toch ook onnodig kwetsend?

Ik vermoed dat zijn gesprekspartner zal verzuchten dat ook Saoedi-Arabië met de kwestie in zijn maag zit. Je had namelijk verwacht dat de Saoedische regering eind 2013 al furieus zou hebben gereageerd op de stickers waarop Wilders zowel de Saoedische vlag als de islamitische geloofsbelijdenis krenkt.

Dat dat niet gebeurde, heeft niets te maken met traag werkende ambtelijke molens in Riyad maar was een bewuste keuze. Saoedi-Arabië heeft inderdaad besloten Wilders te negeren, waarschijnlijk in afwachting van een staaltje Nederlandse diplomatieke acrobatiek.

Nu de zaak toch escaleert en Saoedische sancties Nederlandse bedrijven dreigen te treffen, is dat mogelijk te wijten aan falende diplomatie. Feit is dat Nederland nu bezig is met repareren, nadat we zes maanden de tijd hadden de aanstaande crisis te pareren.

Er is nóg een aspect dat in deze kwestie een rol speelt. De Saoediërs beschouwen hun land zoals gelovige Joden Israël beschouwen: een door God gegeven land dat de heilige plaatsen van hun geloof huisvest. Zij zien het als hun missie de islam te verdedigen, waarbij men de ogen van de moslimgemeenschap op zich gericht voelt.

Maar de Saoediërs begrijpen ook dat je niet om elke belediging een jihad hoeft te voeren. Toen Wilders in 2008

Nederland is Denemarken allang voorbijgestreefd als 's werelds marktleider in islambeledigingen

zijn film *Fitna* lanceerde, besloten zij de zaak niet op de spits te drijven. In Saoedi-Arabië werd er weinig ruchtbaarheid aan gegeven.

Een columnist van de krant Arab News die ik indertijd sprak, beklagde zich over die onfatsoenlijke Denen: eerst de cartoons en nu die film. Ik gaf hem gelijk, rekende de koffie af en nam iets te haastig afscheid. Dat zal nu niet meer voorkomen. Nederland is Denemarken allang voorbijgestreefd als 's wereld marktleider in islambeledigingen.

Saoedi-Arabië kan Wilders onmogelijk nog langer negeren. Gezichtsverlies speelt een rol. Zolang de beledigingen jegens moslims nog algemeen van aard waren, kon men het aan andere mos-

lims overlaten actie te voeren. Toen in 2006 wereldwijde protesten uitbraken tegen de Deense Mohammed-cartoons, waarbij ambassades afbrandden en 200 doden vielen, bleef het in Saoedi-Arabië rustig.

Nu is echter de Saoedische vlag in het geding. Werkeloos toezien zal leden van de religieuze oppositie in het land sterken in hun opvatting dat het koningshuis zijn ziel verkocht heeft aan het Westen.

De timing van de crisis is beroerd. Toen topambtenaar Wim Geerts maandag arriveerde in Riyad om met de Saoediërs te praten, waren er net negen academici gearresteerd op verdenking van banden met de Moslimbroederschap.

In februari werd die beweging in Saoedi-Arabië per wet verboden. De machthebbers zijn beducht voor de Moslimbroeders. Hun politiek activisme heeft de Saoedische religieuze oppositie sterk beïnvloed. Een harde opstelling tegen Nederland inzake belediging van de islam zal de geestelijkheid overtuigen dat er met de geloofsbrieven van de leiders niets mis is.

Nu de crisis tussen Nederland en Saoedi-Arabië een publieke kwestie is geworden, heeft het weinig zin de Saoediërs uit te leggen dat we in Nederland vrijheid van meningsuiting hebben. Dat weten ze allang.

Honderdduizenden Saoediërs studeren, wonen en werken in het Westen of hebben dat gedaan. Stille diplomatie heeft alleen zin als dat leidt tot een publieke oplossing. Aangezien de Nederlandse wet geen mogelijkheden biedt om Wilders te veroordelen tot 150 stokslagen, blijven openlijke excuses door de Nederlandse regering de enige uitweg.

Dat is wat anders dan een gemompelde spijtbetuyging tijdens het wekelijkse vraaggesprek met de premier. En vicepremier Asscher, die Saoedische sancties betitelde als krankzinnig, kan beter zijn mond houden.

Nederlandse bedrijven die in Saoedi-Arabië actief zijn, hoeven niet op die excuses van de regering te wachten. Een openlijke stellingname via advertenties in Saoedische kranten, in navolging van wat werkgeversorganisatie VNO-NCW heeft gedaan, is waarschijnlijk voldoende. Want de Saoediërs hebben helemaal geen baat bij sancties tegen Nederland. Onze bedrijven leveren essentiële bijdragen aan projecten in Saoedi-Arabië.

Moeten ze een bedrijf als Strukton van het metroproject in Riyad halen en een vertraging van minstens een jaar riskeren, vanwege een sticker? De Saoediërs zijn dan wel gelovig, maar ze zijn niet gek.

Leo Kwartan is arabist en werkzaam als adviseur voor bedrijven die opereren in het Midden-Oosten.

